

Українською мовою

ЯК ВІДШУКАТИ СВОЮ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ТА НЕ ВТРАТИТИ СЕБЕ?

Ідентичність дітей, які ростуть у кількох культурах.

ДОРΟΣЛІ – ДІТЯМ

Дітям у Норвегії потрібні дорослі. «Дорослі – дітям» — це некомерційна організація, яка вже понад 50 років працює над збереженням психічного здоров'я та створенням безпечних умов для всіх дітей. Ми дивимося, слухаємо і вчимося у дітей, і не здаємося, поки їхні проблеми не сприйматимуть серйозно. Так ми розвиваємо в дітях силу та стійкість.

Як учасник організації «Дорослі – дітям», ви сприяєте тому, щоб більше дітей мали гарне дитинство. І ви сприяєте донесенню досвіду та думок дитини до влади та професійного середовища. Дізнайтеся більше про нас на vfb.no

Протягом багатьох років «Дорослі – дітям» проводять роботу з профілактики радикалізації, в тому числі через програму EXIT. Також на цю тему ми розробили тест для батьків. Ви можете знайти його на vfb.no/radikalisering

Зміст навчального матеріалу ґрунтується на досвіді роботи з програмою EXIT, курсом FLEX-id та книзі *«Ідентичність і приналежність. Про ресурси та дилеми в міжкультурному вихованні.»* (Salole, 2018, Gyldendal Akademisk Forlag). Ілюстрації зроблені Маріє Лаланд Екелі та взяті з книги *«Ідентичність і приналежність»*.

Voksne
for Barn

ВИДАВЕЦЬ:

Дорослі – дітям © 2017, 2-е видання 2017

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Лілл Салоле, координатор проекту «Дорослі – дітям»
Щель Естбі, співзасновник FLEXid
Нана Менса, координатор SaLTo в центрі Осло, зовнішній відділ
Елізабет Харнес, фахівець-консультант і сімейний терапевт,
RVTS Vest
Леул Меконен, керівник відділу досліджень RBUP Øst og Sør
Маріє Лаланд Екелі
Grafisk Form as
Møklegaards Trykkeri AS

ІЛЮСТРАЦІЇ:

ДИЗАЙН ТА ГРАФІКА:

ДРУК:

Дані матеріали фінансуються за рахунок коштів Директорату поліції Норвегії.

ISBN 978-82-92488-59-1 (друк)

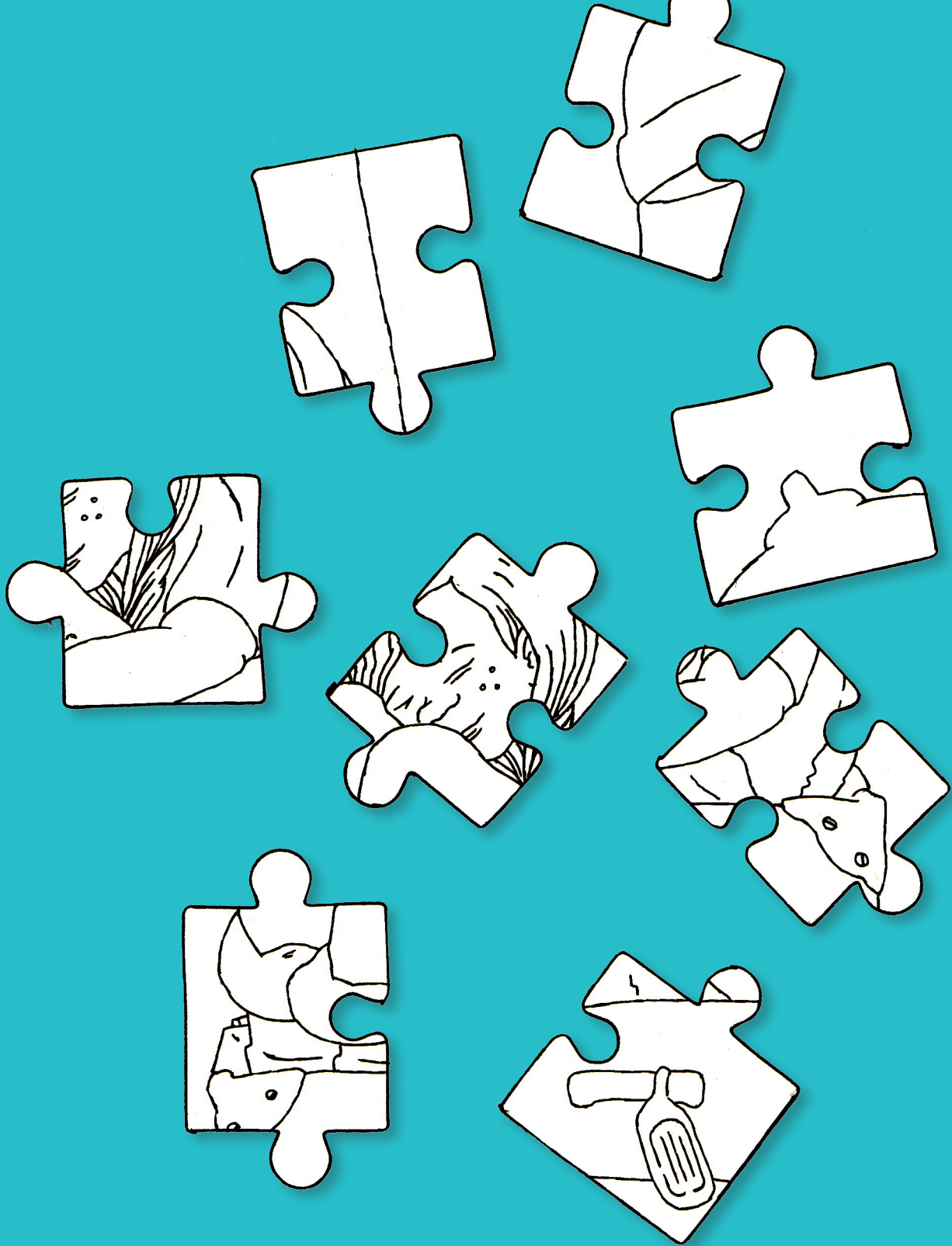
ISBN 978-82-92488-60-7 (ПДФ)

Буклет- посібник

ДЛЯ БАТЬКІВ ТА ІНШИХ ДОРΟΣЛИХ

Цей посібник розповідає про досвід приналежності дітей, які переїхали з однієї країни в іншу або вирости в кількох культурах. Тут ви знайдете деяку інформацію, яка може бути важливою для вас як батьків, актуальні теми, про які корисно поговорити з іншими, і пропозиції щодо того, як ви як батьки та дорослі можете говорити з дітьми та молодими людьми про їхню ідентичність.

Зростання серед кількох культур і приналежність до кількох місць може стати важливим ресурсом. Варто дізнаватися, думати і піклуватися про те, що є хорошим у мультикультурному вихованні. Таким чином ви допоможете своїй дитині відчутти причетність до місця проживання і в той же час зрозуміти, що її походження є цінним.

ЗНАЧЕННЯ ПРИНАЛЕЖНОСТІ

Відчуття прийняття та приналежності є важливими для кожної людини. Для того, щоб почуватися добре, діти і підлітки мають бути частиною спільноти. Вони потребують відчуття приналежності до одного чи кількох місць.

Приналежність – це:

- › щоб вас поважали за те, ким ви є.
- › відчуття, що те, що ви говорите та робите, має сенс і значення.
- › мати поруч когось, хто турбується про те, щоб вам було добре.
- › перебування в середовищі, яке містить підтвердження ваших переживань, думок та почуттів.
- › мати поруч когось, хто вас розуміє.

Стійка приналежність важлива для здоров'я дитини та відчуття захищеності. Діти та підлітки, які не визначилися зі своєю ідентичністю і опинилися поза спільнотою, можуть страждати від цього. Вони також особливо вразливі до шкідливого впливу людей і середовища, які можуть зловживати їхньою потребою у приналежності.

БАГАТОКУЛЬТУРНІ ДІТИ ТА ПІДЛІТКИ

Дітей, які зростають у багатокультурному середовищі, називають багатокультурними дітьми.

Це діти, які жили або живуть протягом усього свого життя або його частини під постійним впливом двох або більше культур.

Приклади багатокультурних дітей:

- › Діти іммігрантів.
- › Діти біженців.
- › Діти, в яких один з батьків з Норвегії, а другий – з іншої країни.
- › Діти, яких всиновили/вдочерили в інших країнах.
- › Діти норвезьких місіонерів, дипломатів, військових та тих, хто надає гуманітарну допомогу.

Багатокультурні діти та підлітки можуть мати більше проблем із почуттям приналежності.

Переїзд у дитинстві означає, що діти повинні розірвати свою стійку прив'язаність до місць і людей. На них впливають різні звичаї, правила та уявлення щодо того, що є правильним способом життя і правильною поведінкою. Це впливає на них, а також на їхні думки та почуття.

ЯК ГОВОРИТИ З ДІТЬМИ ТА ПІДЛІТКАМИ

Бути батьками чи опікунами складно. Особливо в іншій країні. Ми бажаємо найкращого для наших дітей, і ми хочемо бути для них якомога кращими батьками. Діти можуть мати різні потреби та бажання. Брати і сестри також не однакові. Батькам часом може бути важко зрозуміти, як правильно сказати або що зробити для того, щоб допомогти своїй дитини та підтримати її.

Також не завжди легко визначити, чи все у вашої дитини добре, чи ні, або зрозуміти, що

щось не так, коли її поведінка змінилася. Іноді вони виглядають щасливими, але всередині вони сумні. За певних обставин вони можуть бути злими, втомленими або нещасними, але все одно в них може бути все добре.

Якщо ви хвилюєтеся за свою дитину, гарною ідеєю може бути почекати з розмовами про те, що вас хвилює, до тих пір, поки у вас не буде достатньо часу для спокійної бесіди, або поки ви не помітите, що ваша дитина хоче з вами поговорити. Було б добре розпочати розмову після того, як ви щойно робили разом щось приємне, або поки ви робите щось разом. З дітьми молодшого віку, можливо, краще було б почати з малювання або читання, яке поступово перейде в бесіду.

Не в усіх родинх подібні розмови є прийнятними і природними. В різних культурах існують різні погляди на те, як говорити про сумні почуття та події. Є багато способів виявлення любові і турботи.

Щоб мати гарний контакт з дітьми, ми проводимо з ними час та проявляємо інтерес до того, що їх турбує та що вони відчують.

**«ЦЕ ЯК ДИВИТИСЯ В
ДЗЕРКАЛО І НЕ
ВПІЗНАВАТИ ЛЮДИНУ,
ЯКУ ТИ БАЧИШ».**

Хлопчик, 14 років

ОЗНАКИ ТОГО, ЩО ДІТИ І ПІДЛІТКИ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНІЙ СИТУАЦІЇ:

Є багато різних способів, за допомогою яких молоді люди можуть показати, що їм важко або вони відчують ізоляцію. Ось кілька прикладів, які демонструють можливі ознаки того, що вашій дитині погано:

- › Вона часто вибухає і злиться.
- › Вона часто сумна.
- › Вона виглядає втомленою та позбавленою енергії.
- › В неї змінюється поведінка, стиль одягу чи мовлення.
- › Вона стає дуже тихою і хоче перебувати на самоті.
- › Вона починає їсти надто замало або їсть забагато.
- › Вона не хоче ходити до школи або починає прогулювати.
- › Весь вільний час вона проводить поза домом, за комп'ютером чи з мобільним телефоном.

Таким чином ми показуємо, що ми дбаємо про них і сприймаємо їх серйозно. Приділяючи увагу, ми даємо дітям можливість виразити словами або показати іншим чином свої почуття та думки, якщо їм це буде потрібно.

ПОЇХАТИ З ДОМУ ТА ПОСЕЛИТИСЯ В ІНШОМУ МІСЦІ

Є багато різних причин, чому люди залишають свою рідну країну, щоб розпочати нове життя в іншому місці. Дехто переїжджає за власним бажанням, наприклад через роботу, навчання або бажання подорожувати. Іншим доводиться тікати через війну, злидні та стихійні лиха.

Стрес від переїзду відчувають як діти, так і дорослі. Важко прощатися з тим, до чого звикаєш, і починати спочатку в іншому місці. Все відрізняється від того, до чого людина звикла. Ви повинні почати вчити нову мову, вивчати нові правила та звичаї, знайомитися з новою їжею, новим оточенням і новим кліматом. Люди в новій країні поведуться та одягаються інакше порівняно з тим, до чого ви звикли. Як дорослі, так і діти в цей період можуть відчувати сильнішу втому. Можливо, вони частіше, ніж зазвичай, відчуватимуть головний біль та біль у животі. Для звикання до нової країни потрібен час. Часто стається так, що хтось з членів родини може більше, ніж інші, страждати від переїзду.

Люди часто сумують за полишеними місцями і людьми. Можливо, перед подорожжю або під час подорожі людина бачила або пережила неприємні речі. Багато людей турбуються про

родину та друзів або поринають у спогади, і це ускладнює початок гарного життя там, куди вони приїхали. Сум – це нормально. Багатьох мучить совість, тому що вони поїхали. Можливо, людина не мала можливості повноцінно попрощатися з людьми і місцями. Часом доводиться полишати те, що має важливе значення. Іноді діти можуть відчувати, що їхні переживання не сприймають серйозно. Багато хто не розуміє, який вплив на людину мала далека подорож з дому, надовго і, можливо, назавжди.

Дуже багато тих, хто втік з батьківщини, живуть в очікуванні можливості повернутися назад якомога швидше. У декого ця мрія про повернення призводить до того, що вони ніколи не осідають у Норвегії, тому що в їхній свідомості Норвегія – лише транзитна країна. Це також впливає на дитячі погляди на життя і перебування в Норвегії.

«Мої батьки щороку кажуть, що наступного літа ми повернемося назад. Вони це кажуть щороку протягом 12 років ... Оскільки вони так казали, я не починав шукати друзів та займатися футболом і тому подібним, бо тоді мені було б більш боляче і сумно, коли ми би поїхали. Зараз я не думаю, що вони повернуться...»

Навіть якщо діти самі не переїжджали, вони можуть відчувати сум та хвилювання дорослих. Ті, хто приїхав із зон бойових дій, де вони все ще відбуваються, живуть у «двох реальностях» через телебачення і соціальні медіа. Це впливає на атмосферу в сім'ї.

«КОЛИ Я В РІДНІЙ КРАЇНІ, МЕНЕ НАЗИВАЮТЬ НОРВЕЖКОЮ АБО ІНОЗЕМКОЮ, І Я НЕ ПОЧУВАЮСЯ ТАМ СВОЄЮ. КОЛИ Я В НОРВЕГІЇ, МЕНЕ ТАКОЖ НАЗИВАЮТЬ ІНОЗЕМКОЮ. ХТО Я НАСПРАВДІ І ДЕ МІЙ ДІМ?»

Дівчинка, 10 років

Декому також може здаватися, що дорослі приділяють забагато уваги своїй старій батьківщині, своїм друзям та родині там. Інші можуть думати, що батьки занадто зайняті практичними питаннями та пошуком себе в Норвегії. Дітям може знадобитися більше співчуття, допомоги та підтримки на початку нового життя в Норвегії.

Кілька порад родинам, які переїхали:

1. Зберігайте події зі старого життя «живими» для дітей. Не забувайте про їхнє походження та їхню другу Батьківщину. Допоможіть дітям вивчати та підтримувати рівень володіння рідною мовою. Діліться історіями, мовою та спогадами. Покажіть фотографії або опишіть місця та людей. Якщо є можливість, підтримуйте зв'язок із родиною і друзями.
2. Допоможіть дітям «пустити коріння» в Норвегії. Нехай вона стане для них рідною країною, а не лише транзитною. Можливо, ви розпочнете шукати разом із дитиною щось нове, щоб дізнатися більше про норвезьку культуру.
3. Коли діти починають сумувати, підтримайте їх шляхом переходу від того, що вони вже знають, до розуміння нової культури. Їм може бути приємно почути, що спочатку може бути трохи важко, але потім буде краще. Шуткуйте! Розповідайте смішні історії з вашого життя про те, з

якими непорозуміннями, пов'язаними з новою мовою та культурою, ви стикнулися. Тоді діти почуватимуться менш самотніми.

4. Майте терпіння, навіть якщо справи часом йдуть не дуже добре. Звикання до нової країни часто займає багато часу, у багатьох воно триває кілька років.

Про що варто подумати та поговорити:

- » Як ви думаєте, яким чином ваш переїзд та те, що було пов'язане з ним, вплинуло на ваші погляди на життя і перебування в Норвегії?
- » Як ви думаєте, яким чином переїзд вплинув на вашу дитину?
- » Поговоріть, будь ласка, з дитиною про те, за чим саме з рідної країни вона сумує.
- » Поговоріть, будь ласка, з дитиною про те, що, як вона вважає, тут добре, і чим взагалі відрізняється Норвегія. Можливо, ви можете поділитися деякими з ваших думок та переживань?
- » Поділіться з дитиною обставинами вашого переїзду до Норвегії і тим, що ви відчували. Дайте дітям можливість дізнатися про те, що ви відчуваєте.
- » У який спосіб ви можете краще зрозуміти та підтримати дитину? Можливо, дитина сама має якісь пропозиції і побажання.

МАТИ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО КІЛЬКОХ МІСЦЬ ТА НЕ ВІДЧУВАТИ ЗВ'ЯЗКУ З ЖОДНИМ ІЗ НИХ

Переїхати до Норвегії або зростати в Норвегії з батьками, які приїхали з іншої країни, означає, що діти матимуть зв'язок з кількома місцями. Хоча, можливо, вони не відвідували рідну країну своїх батьків, все одно вони можуть відчувати приналежність до неї.

Вдома діти виховуються мовою, цінностями і традиціями того місця, звідки походять їхні батьки. У школі вони стикаються з норвезькими виразами, нормами та правилами. Наприклад, те, що вважається ввічливим і правильним в Норвегії, може бути грубим і поганим у культурі матері та батька.

Діти можуть почуватися, як вдома у Норвегії, в культурі, до якої належать батьки або в культурі інших місць, де вони жили і мали родину. У той же час вони можуть відчувати себе чужинцями в обох місцях.

«БАТЬКИ АДАПТУЮТЬСЯ, ДІТИ ПОГЛИНАЮТЬ»

Метью Ней

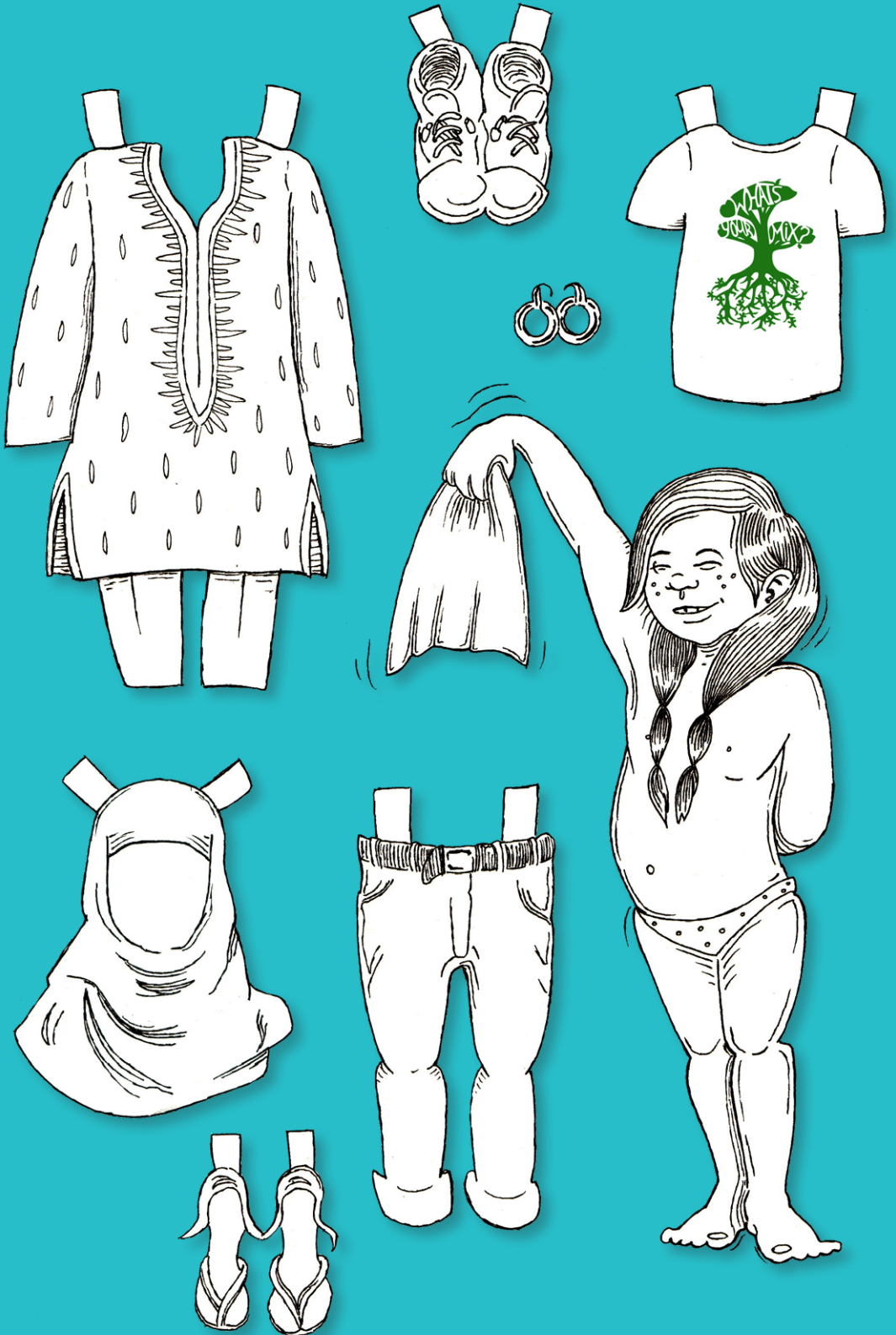
РІЗНІ ОЧІКУВАННЯ ВІД ЛЮДЕЙ І ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА

«ТАКЕ ВІДЧУТТЯ, НІБИ ТЕБЕ ТЯГНУТЬ З КІЛЬКОХ СТОРІН ОДНОЧАСНО. Я ЗВИК БУТИ СОМАЛІЙЦЕМ ВДОМА І НОРВЕЖЦЕМ ЗА МЕЖАМИ ДОМУ. АЛЕ ТІ, ХТО ВДОМА, ХОЧУТЬ, ЩОБ Я БУВ СОМАЛІЙЦЕМ ЗА МЕЖАМИ ДОМУ, А ТІ, ХТО ЗА МЕЖАМИ, ХОЧУТЬ, ЩОБ Я ВДОМА БУВ НОРВЕЖЦЕМ, ТИПУ ТОГО».

Хлопчик, 15 років

Можливо, діти відчують, що вони не повинні ставати «надто норвежцями», коли вони вдома. При цьому їм можуть казати, що вони «несправжні норвежці», коли вони серед друзів і в школі. Тоді вони можуть відчувати «тиск очікувань» або «перехресний тиск».

Батькам може бути складно зрозуміти та пізнати норвезьке суспільство. Наявність шкільних домашніх завдань, традиції відвідування друзів, гуртків та секцій можуть здаватися чужими і такими, до яких важко звикнути. У вас можуть бути інші звички і традиції з попереднього місця проживання.

Для дитини, яка виховується у кількох культурах, логічно бути «і тією, і іншою», а не «ні тією, ні іншою». І це може призводити до труднощів, тому що інші вимагатимуть від них демонстрації лояльності і обрання однієї сторони.

Також труднощі виникатимуть, коли інші визначатимуть їх як іноземців або норвежців, не враховуючи думок цих дітей. Якщо хтось їх питатиме, звідки вони родом або де вони почувуються як вдома, і відповідь їх не влаштує, це може посилити відчуття невідповідності.

«ЗВІДКИ ТИ ВЗАГАЛІ?» – ЦЕ НАЙНЕПРИЄМНІШЕ ЗАПИТАННЯ, ЯКЕ Я МОЖУ ПОЧУТИ.»

Хлопчик, 15 років

Вдома поговорити про це теж не завжди буває легко. У молоді часто є «своя» мова, і вони можуть розуміти навколишній світ не так, як їхні батьки. А ще складніше може бути, якщо діти володіють норвезькою мовою краще, ніж батьки. Батькам може бути важко зрозуміти, що означає бути дитиною та підлітком у Норвегії, а діти не здатні зрозуміти, наскільки складно бути батьками в іншій країні, а не в тій, де вони самі виростили.

Дехто з батьків мають тверду думку щодо того, над чим молодь повинна працювати і яким чином витратити свій час. Вони

турбуватимуться про те, щоб дитина мала найкраще майбутнє. Тоді діти вважатимуть, що їхні батьки надто суворі. Непорозуміння можуть іноді виникати, якщо діти вважатимуть, що батьки розробили для них план на майбутнє, але, насправді, вони цього не робили. І батьки, і діти можуть відчувати, що вони недостатньо хороші, або що вони не можуть виправдати очікувань один одного.

Кілька порад щодо міжкультурних дітей:

1. Коли діти живуть у Норвегії, вони також стають і норвежцями. Дозвольте їм стати частиною суспільства, мати друзів і брати участь у заходах тут, де вони живуть, і в той же час нехай вони будуть частиною культури батьківщини вдома, з родиною.
2. Дозвольте молоді мати власну ідентичність. Намагайся погодитися, якщо вона буде відрізнятися від вашої. Логічно, що діти, які мають кілька рідних країн, проходять процес формування приналежності в інший спосіб, ніж їхні батьки.
3. Цікавтеся щоденним життям вашої дитини. Можливо, ви знайдете подібності та відмінності, порівнюючи його з тим часом, коли ви були дитиною? Таким чином ви можете навчити один одного новим і важливим речам.

«МЕНЕ ПИТАЮТЬ, ЗВІДКИ Я. НАСПРАВДІ, ВОНИ ЗАПИТУЮТЬ, ЧОМУ Я МАЮ ІНШИЙ КОЛІР ШКІРИ, НІЖ ВОНИ. НАСПРАВДІ, ВОНИ МАЮТЬ НА УВАЗІ, ЩО Я ВИГЛЯДАЮ ТАК, НІБИ Я МАЛА Б БУТИ НЕ ТУТ, А В ІНШОМУ МІСЦІ».

Дівчинка, 12 років

Про що варто подумати та поговорити:

- › Що позитивного у збереженні зв'язків із країною походження? Чи можуть виникнути якісь складнощі, якщо дуже турбуватися про те, що там відбувається?
- › Чи важливо для вас, щоб ваша дитина/ підліток зберегла свою культуру?
- › Що ви думаєте щодо того, щоб ваша дитина/підліток стала "норвежцем/ норвежкою"? Як ви думаєте, що мають на увазі батьки, коли вони кажуть, що їхні діти "стали норвежцями"?
- › Як ви можете допомогти дитині бути як норвежцем/норвежкою, так і релігійною?
- › Як ви вважаєте, чи є протиріччя між «бути норвежцем» і «бути релігійним»?
- › Чи є у вас очікування, які можна сприйняти як тиск на дитину? (Чи він/вона розчарований/розчарована тим, що у вас вдома інші правила, ніж у школі та серед друзів?)
- › Як ви покажете, що ви цікавитесь захопленнями, думками та почуттями своїх дітей?
- › Чим ви можете допомогти дитині з формуванням міцної приналежності до Норвегії?

ПРО ВІДЧУТТЯ ІНАКШОСТІ

Багатокультурні діти можуть відчувати інакшість. Це може статися через їхній досвід, отриманий в інших країнах. Це також може бути викликано тим, як вони виглядають,

говорять і поводяться. Діти іммігрантів зі скандинавською зовнішністю або етнічно норвезькі емігранти не сильно відрізняються. Але вони все одно можуть відчувати себе чужинцями в тому, як вони думають і поводяться.

Можливо, вони виділяються, тому що їх цікавить не те, чим цікавляться інші діти. Часто вони дивляться інші телевізійні програми, слухають іншу музику та мають інший стиль одягу. Декого можуть образити коментарі про такі речі, як батьківські правила, інтер'єр вдома, їжа, яку вони їдять, або те, що вони моляться в школі.

Коли тебе називають «іноземцем» чи «іммігрантом», якщо ти ідентифікуєш себе, як норвежець/норвежка, це може бути принизливим (багато з тих, хто це чує, народилися в Норвегії або прожили тут більшу частину свого життя). Почуття може зміцнюватися, якщо і на батьківщині їхніх батьків до них також ставитимуться як до чужинців.

Крім того, деякі діти можуть дещо знати про культуру обох країн, але водночас не знати всієї культури. Так стається, коли вони рано поїхали з країни або ніколи не жили в ній.

Дехто почувається "дурнями", тому що вони не знають всього того, що знають інші діти, які завжди жили в цій країні або мають батьків з цієї культури. Вони навчилися інших речей, але не можуть показати, на що вони здатні,

тому що їм здається, що цим ніхто не цікавиться. Це сюди «не вписується».

Діти добре адаптуються до різних ситуацій, але їм може бути важко, якщо вони не матимуть можливості використовувати всі частини своєї особистості.

Деякі діти витрачають багато сил на захист себе і того, що вони роблять інакше. Деякі відчують, що інші ображають їхніх батьків або погано говорять про них. Можливо, їм часто доводиться пояснювати, чому їхні батьки інакше вдягаються, інакше говорять, мають інший спосіб життя та пріоритети. Дехто повинен одночасно пояснювати і захищатися від власних батьків, які думають, що вони поводяться "надто по-норвезьки"

ПРО ТЕ, ЯК БУТИ ОДНОЧАСНО ЯК «ВСІ» І ЯК «ІНШІ»

ЗМІ мають великий вплив і владу. Люди з міжкультурним походженням менш помітні у пресі. Коли вони виступають у ЗМІ, вони часто коментують такі теми, як імміграція, інтеграція, хіджаб або насильство. Мусульмани повинні постійно дистанціюватися від теми терористичних актів (хоча це не потрібно робити людям інших віросповідань). У коментарях в

Інтернеті негативні висловлювання часто стосуються тих, хто має іммігрантське походження.

Таким чином збільшується кількість упереджень, а також зростає невігластво та страх. Це також призводить до того, що молодь відчуває себе небажаною або незрозумілою для суспільства.

Якщо міжкультурна молодь досягає успіху, її починають називати норвезькою. Тоді вони стають частиною «всіх». «Норвежець Тарік забуває гол», «Норвежка Стелла знялася у голлівудському фільмі» є прикладами таких заголовків, які використовуються в такому разі. Якщо вони роблять щось погане, їх описують як «інших». Тоді вони «молодь з іноземним походженням».

Нам досі бракує помітних меншин у культурному житті та на важливих соціальних ролях. У програмах навчання з таких предметів, як суспільствознавство та історія, переважають погляди з боку західних країн, тобто Норвегії та Скандинавії. Молодь може почуватися невидимою і незначущою.

Для всіх дітей важливо мати позитивні приклади для наслідування. Також це стосується тих, хто має міжкультурне походження. Їм потрібно бачити і навчитися тому, що люди, з якими вони можуть ототожнити себе, щасливі і вже досягли успіху в досягненні своїх цілей. Таким чином вони можуть отримати підтвердження того, що мультикультурне виховання є більш поширеним, ніж вони думали, і що всесвітня історія може інтерпретуватися і розповідатися у різні способи. Вони також можуть зрозуміти, що досвід мультикультурності можна легко комбінувати з тим, щоб бути норвежцями. Можливо, тоді вони також пишатимуться більше своєю історією замість того, щоб асоціювати її лише з чимось проблематичним і складним.

Кілька порад тим, у кого є діти, які почувуються інакшими:

1. Допоможіть дитині пишатися своєю спадщиною. Знайдіть факти з історії родини, країни та суспільства, з якими вона пов'язана (історія, філософія, мистецтво, література, архітектура).
2. Подумайте, що ви можете зробити для того, щоб дитина побачила силу в приналежності як до Норвегії, так і до іншої країни.
3. Не соромтеся розмовляти з дитячим садком та школою для того, щоб вони стали більш обізнаними, і щоб вчителі змогли включити мову, думки та досвід дітей у повсякденне шкільне життя чи виконання домашніх завдань.

Про що варто подумати та поговорити:

- › Чи почувалися ви інакшими? Яким чином?
- › Поговоріть з дитиною, чи вона себе відчувала інакшою. Ви маєте подібний досвід?
- › Чи стосується те, що ваша дитина бачить у засобах масової інформації або вивчає в школі, саме її?
- › Чи є переваги в тому, щоб бути/ почуватися інакшим?
- › Розкажіть про людей з вашого кола друзів або з суспільства, які використовують своє мультикультурне походження як ресурс.

РАСИЗМ І ДИСКРИМІНАЦІЯ

«ВОНИ ОБРАЖАЮТЬ МЕНЕ, НАЗИВАЮТЬ МУСУЛЬМАНИНОМ. МЕНЕ ОБЗИВАЮТЬ, КАЖУТЬ, ЩО Я ТЕРОРИСТ І ЗМУШУЮ ДІВЧАТ НОСИТИ ХІЖДАБ. Я НЕ МУСУЛЬМАНИН, Я ІНДУЇСТ. У БУДЬ-ЯКОМУ ВИПАДКУ, Я ВВАЖАЮ, ЩО НЕПРАВИЛЬНО СУДИТИ ПРО ЛЮДЕЙ НА ОСНОВІ ЇХНЬОЇ РЕЛІГІЇ ЧИ ЕТНІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ».

Хлопчик, 13 років

На жаль, деякі міжкультурні діти та молодь стикаються з расизмом та дискримінацією. Дискримінація – це різне ставлення за етнічною приналежністю, релігією чи статтю. Расизм є тяжкою формою мобінгу. Мобінг може ґрунтуватися на різних факторах, таких як ім'я, мова, стиль одягу, колір шкіри, релігія чи етнічне походження. Він може відбуватися як між більшістю та меншістю, так і між різними групами меншин.

Расизм проявляється у формі ненависницьких і принизливих розмов, насильницьких дій або у вигляді коментарів і погроз в Інтернеті.

Деякі молоді люди відчувають системний расизм у формі ігнорування та ізоляції. Прикладами є неможливість відвідування місць розваг та громадського харчування або коли людину не запрошують на співбесіду. Багато хто також відчуває, що їхні батьки піддаються расизму та дискримінації.

Відчувати мобінг та несправедливе поводження дуже принизливо. Расизм може завдати людині довготривалої шкоди. Це часто призводить до низької самооцінки, самотності, смутку, тривоги та гніву.

Кілька порад для тих, у кого діти зазнають расизму та дискримінації:

1. Слідкуйте за будь-якими змінами в поведінці вашої дитини та розмовляйте з нею про те, що ви помітили.
2. Слідкуйте за використанням мобільного телефону та комп'ютеру. Цікавтеся змістом повідомлень, чатів і обміном фотографіями. Але поважайте право дитини на приватне життя.
3. Зверніть увагу, чи є у дитини друзі, чи запрошують її на дні народження та інші спільні заходи. Дізнайтеся, з ким дитина проводить час і як вони говорять одна з одною і одна про одну.
4. Попросіть дитячий садок і школу звернути увагу на мобінг та расизм. Не соромтеся запропонувати кілька разів підняти цю

тему на батьківських зборах і в дитячій групі/класі (інформацію щодо місць, до яких можна звернутися, дивіться у кінці буклету).

5. Заспокоюйте дитину та слухайте, що вона говорить. Запевніть дитину, що з нею все гаразд. Поясніть, що страх, поганий досвід і незнання можуть змусити людей говорити і діяти погано. Повідомте про це садок або школу. Не соромтеся також шукати допомоги в інших місцях (дивіться в кінці буклету, щоб отримати інформацію щодо місць, до яких можна звернутися).

Про що варто подумати та поговорити:

- › Регулярно розмовляйте зі своєю дитиною про мобінг, расизм і дискримінацію.
- › Як допомогти дитині говорити про власні думки та почуття?
- › Ви самі стикалися з расизмом? Ви пам'ятаєте, що ви відчували і як реагували?
- › Чи можете ви поділитися своїми думками про те, як дитині правильно відповідати та реагувати на мобінг?
- › Як знайти допомогу, щоб це зупинити?
- › Що ви можете зробити, щоб ваша дитина не думала про себе погано?

ПОБАЧИТИ СВІТ З КІЛЬКОХ СТОРІН

Діти, які ростуть у кількох культурах або в кількох країнах, бачать різні способи

інтерпретації та розуміння світу. Вони мають досвід того, що в інших місцях все робиться по-іншому, і те, як ти живеш у Норвегії, не є єдиним правильним способом життя. Вони можуть добре знати політику, історію, географію та суспільство інших країн.

«ТЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ НА МОЇЙ ДРУГІЙ БАТЬКІВЩИНІ, ТАК САМО БЛИЗЬКО МЕНІ, ЯК І ТЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ В НОРВЕГІЇ. ІНОДІ ЦЕ ЩОСЬ, ЩО ДУЖЕ СТОСУЄТЬСЯ МЕНЕ».

Дівчинка, 16 років

Молоді люди часто є ідеалістами, які дуже віддані справі. Вони турбуються про те, що відчують інші. Вони хотіли б допомогти та зробити світ кращим і безпечнішим для тих, кого вони люблять і з ким вони відчують зв'язок. Вони бажать досягти цього в місцях, де вони емоційно, культурно чи релігійно ідентифікують себе з населенням. Для багатьох це здається логічним обов'язком, який впливає з міжкультурного виховання.

Міжкультурні діти та підлітки протягом свого життя часто мали доступ до кількох джерел новин, аргументів та історій, які відрізнялися від суто норвезьких. Деякі з них самі відчули, до чого призводить гноблення, війни та злидні. Те, що відбувається десь у світі, також може стати особистим.

Молоді з міжкультурним досвідом може бути боляче та тяжко, якщо в країнах, де у них є друзі та близькі, трапляються складні речі. Вони можуть різко реагувати на норвезьку та міжнародну допомогу та зовнішню політику, яка не захищає народ та родичів в іншій країні.

Молодих людей також може засмучувати, якщо вони вважають, що засоби масової інформації недостатньо добре або односторонньо висвітлюють те, що відбувається в інших країнах.

ІНТЕРНЕТ ЯК ДРУГ І ВОРОГ

Інтернет може бути хорошим другом. Він

дозволяє підтримувати зв'язок із родиною та друзями в інших частинах світу. Інтернет також надає молодим людям можливість зміцнювати інші аспекти своєї ідентичності та шляхом пошуку інформації покращувати свої знання про іншу рідну країну.

На жаль, діти та молодь також можуть стати жертвами пропаганди, теорій змови та жорстоких зображень в Інтернеті. Тоді ті, хто спочатку мав багатий і інклюзивний світогляд, можуть перейти до «вужчого» і менш толерантного способу мислення. Вони можуть стати більш сприйнятливими до людей, які хочуть зловживати їхньою відданістю та потребою у прийнятті. Особливо це стосується випадків, коли молоді люди та ті, з ким вони себе ідентифікують, сприймають певні події як нерозуміння, дискримінацію та погане ставлення з боку суспільства та батьків.

Кілька порад щодо дитячого бачення світу:

1. Виявляйте інтерес до друзів вашої дитини і до того, з ким вона проводить вільний час. Слідкуйте за тим, що вона дивиться та з ким спілкується за допомогою комп'ютера та мобільного телефону.
2. Часто запитуйте про їхній досвід, думки та розуміння того, що правда і що відбувається у світі. Слухайте, що вони відповідають. Ставте відкриті запитання (наприклад, «Що ти думаєш про...»).

Наводьте їм інші факти та аргументи, які заперечують те, у що вони вірять, або які можуть змусити їх побачити все з іншого боку.

3. Дитина виглядає сердитою чи ізольованою? Зверніть особливу увагу, якщо вони починають називати інших людей і групи поганими та менш цінними, стають надзвичайно стурбованими якимись темами чи справами або починають поводитися інакше, ніж раніше.

Про що варто подумати та поговорити:

- › Що, на вашу думку, є позитивним способом використання вашої відданості?
- › Деякі діти дистанціюються від частини своєї ідентичності – норвезької культури чи культури своїх батьків. Як ви думаєте, у чому може бути причина?
- › Що ваша дитина/підліток думає про роботу західних ЗМІ, висвітлення війн, стратегію ООН і політику допомоги? Що, на його/її думку, слід було зробити інакше?
- › Що ви можете зробити, щоб ваша дитина відчувала, що вона робить свій корисний внесок, і що її думки почуті?

СИЛЬНІ СТОРОНИ І НАВИЧКИ

Міжкультурне виховання може стати багатим і корисним ресурсом. Ці знання та навички потрібні норвезькому суспільству. Це те, що також потрібно для вирішення проблем, з

якими ми стикаємося в усьому світі. На ринку праці та в оголошеннях про роботу можна побачити, що часто потрібні, наприклад, такі якості, як «адаптивність», «гнучкість» та «орієнтованість на рішення».

**«МЕНІ ЗДАЄТЬСЯ, ЩО Я
МАЮ ЯКУСЬ НЕВИДИМУ
НАДЗДІБНІСТЬ — Я ЗНАЮ
КІЛЬКА МОВ, Я ЗНАЮ
КІЛЬКА КУЛЬТУР, Я ЗВИКЛА
ДО БАГАТЬОХ ЛЮДЕЙ ТА
ІДЕЙ, Я ДОБРЕ ВМІЮ
ПРИСТОСОВУВАТИСЯ,
БАЧИТИ ТА ПІКЛУВАТИСЯ
ПРО НОВИХ ЛЮДЕЙ.»**

Дівчинка, 14 років

Міжкультурна молодь має, серед іншого, знання мов та культур. Вони можуть працювати з різними людьми, очікуваннями та контекстами. Вони часто добре вміють спостерігати. Вони можуть добре інтерпретувати та перекладати значення. Вони звикли мати справу з протиріччями.

Часто вони самі не усвідомлюють, що це корисні і важливі якості. Про це вони повинні знати ще з дитинства. Їм потрібно створити можливості для розвитку своїх якостей так само, як вони тренуються на велосипеді чи музичному інструменті. Їм потрібно сказати,

що їхній внесок є таким же цінним, як і внесок тих, хто виріс в умовах однієї культури. Є батьки та інші дорослі, які ставлять перед дитиною важливі завдання.

Деякі приклади міжкультурних навичок та знань:

- › Знання мов.
- › Досвід пізнання культурних відмінностей.
- › Розуміння відмінностей у спілкуванні.
- › Здатність легко адаптуватися.
- › Не боятися протиріччя.
- › Легко знайомляться з новими людьми.
- › Бачать рішення та вирішують конфлікти.
- › Добре вміють спостерігати.
- › Здатні дивитись на справи з різних точок зору.
- › Розуміють, що інші можуть мати іншу точку зору.
- › Мають міжнародні зв'язки.

Деякі поради для привернення уваги до сильних сторін і навичок:

1. Зробіть так, щоб діти могли легко говорити про те, що важко і що добре у зростанні в кількох культурах.
2. Допоможіть дітям перетворити складнощі у ресурс. Можливо, вони ніколи не думали, що їхній досвід новачків у школі та необхідності вчитися по-новому може допомогти іншим, які опинилися в такій самій ситуації. Цей досвід також може

бути корисним, коли їм доведеться вийти в трудове життя або на новий етап життя. Можливо, вони не усвідомлюють, що здатність розуміти кілька мов або навіть знати декілька слів кількома мовами є сильною стороною.

3. Залучайте дитячий садок і школу до висвітлення та використання цих якостей у повсякденному житті дитини. Можливо, вони можуть розповісти або написати, наприклад, про різні звичаї, традиції, пригоди, погоду чи їжу.

Про що варто подумати та поговорити:

- › Як ви вважаєте, чого позитивного ви навчилися, переїжджаючи та знайомлячись з іншими культурами?
- › Як допомогти дитині зрозуміти, що складне може також стати корисним?
- › Які ресурси ви бачите у своїй дитині?
- › Як ви можете допомогти своїй дитині побачити та використати свої сильні сторони?

«МІЖКУЛЬТУРНІ ДІТИ ТА МОЛОДЬ МАЮТЬ УСІ ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ, АЛЕ НІХТО НЕ СТАВИТЬ ПРАВИЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ».

Девід С. Поллок

ОСЬ КІЛЬКА МІСЦЬ, ДЕ ВИ МОЖЕТЕ ОТРИМАТИ ДОПОМОГУ ТА ПОРАДУ!

Телефон екстреної допомоги дітям, молоді та батькам: 116 111. Діти та молодь, які опинилися у складній життєвій ситуації, можуть дзвонити за телефоном екстреної допомоги. Дорослі або друзі, які турбуються про дітей, також можуть звертатися.

Керівник відділу дитячого садка або класний керівник: Якщо вам потрібно поговорити про свою дитину або співпрацювати над темами, висвітленими в цьому буклеті, можна зв'язатися з дитячим садком або школою.

Служба захисту дітей (Barnevernet):

Надає дітям, молоді та сім'ям допомогу та підтримку, коли їм важко вдома. Інформація на сайті комуни.

Служба допомоги сім'ям (Familievernnet):

Надає допомогу та консультації всім, хто зазнає труднощів, конфліктів або криз у родині. Служба допомоги сім'ям допомагає окремим особам, парам та сім'ям. Інформація на bufdir.no.

Дитяча медсестра: працює в центрах здоров'я для немовлят і дітей раннього віку та в центрах здоров'я для молоді. Вони також пов'язані зі школами і можуть допомогти вам і дитині у вирішенні проблем зі здоров'ям. Інформація на сайті комуни.

Радник меншин: можна знайти в деяких старших школах. Вони мають досвід у міжкультурному спілкуванні та питаннях меншин. Зверніться до своєї школи.

Педагогічно-психологічна служба: Консультативна служба для дітей та молоді з особливими потребами або з проблемами розвитку. Дивіться udir.no.

Поліція: Якщо ситуація термінова, телефонуйте 112.

Радник: Соціально-педагогічного радника можна знайти в школі. Його роль полягає в тому, щоб допомогти дітям знайти своє місце у школі – академічно та соціально. Інформація на сайті школи.

Дорослі – дітям: Має професіоналів, які консультують і дають поради дорослим, які турбуються про дітей та молодь. Ви можете звернутися анонімно, а ми зобов'язані дотримуватися конфіденційності. Ми відповідаємо по телефону, в Інтернеті та в чаті. Телефон: 810 03 940. Також зв'яжіться з нами, щоб дізнатися більше про наші курси та послуги, спрямовані на боротьбу з мобінгом і захист психічного здоров'я дітей.

Координатор SaLTo/координатори SLT:

Працює над зменшенням дитячої та підліткової злочинності та зловживання психоактивними речовинами серед дітей та молоді. Інформація на сайті комуни.

Служба Utekontakt: Здійснює профілактичну та роз'яснювальну роботу з молоддю 10–23 років. Ви можете зв'язатися з ними, якщо ви переживаєте за дітей чи молодь. Інформація на сайті комуни.

Деякі організації, які займаються питаннями меншин та подоланням расизму і дискримінації:

Антирасистський центр: Фонд, який займається боротьбою з расизмом. Дивіться antirasistisk-senter.no

Організація боротьби з громадською дискримінацією (ОМОД): Правовий ресурсний центр, який працює над просуванням рівності та запобіганням дискримінації за етнічною ознакою. Дивіться omod.no

Minotenk: Мозковий центр, який головним чином працює над визначенням питань і викликів, пов'язаних із мультикультурною Норвегією. Дивіться minotenk.no

Деякі організації, зосереджені на боротьбі з мобінгом, психологічних травмах, запобіганні самогубствам і здоров'ї іммігрантів:

Національний ресурсний центр з питань міграції та охорони здоров'я меншин (НАКМІ): Працює над поширенням знань про здоров'я та догляд за іммігрантами та їхніми нащадками в Норвегії, проводить дослідження та навчання. Дивіться nakmi.no

Регіональні ресурсні центри протидії насильству, травматичному стресу та суїциду (RVTS): Завдання центрів – сприяти поширенню відповідних знань серед тих, хто займається профілактикою психологічних травм і самогубств. Вони консультують, навчають і наставляють професіоналів. Дивіться rvts.no

Регіональний центр психічного здоров'я дітей та молоді: Інформаційні центри психічного здоров'я дітей та молоді та служби захисту дітей. Займаються дослідженнями, впроваджують розробки, надають підтримку, здійснюють навчання та розповсюджують інформацію. Дивіться r-bup.no, uni.no, uit.no та ntnu.no/rkbu

Redd Barna: Організація, яка бореться за права дітей у всьому світі. Вона також пропонує курси та послуги щодо протидії інтернет-мобінгу та щодо молоді, яка почувається ізольованою. Дивіться reddbarna.no

Червоний Хрест (Røde Kors): Допомогає нужденним людям у Норвегії та інших країнах. Червоний Хрест організовує багато заходів для міжкультурної молоді, таких як допомога з домашніми завданнями та мовні кафе. Дивіться rodekors.no

Unicef: Програма «Ти можеш бути тим єдиним» пропонує для учнів, працівників та батьків лекції щодо протидії мобінгу в школах. Дивіться unicef.no

Інтернет-портали щодо роботи з сім'ями та запобіганню ізоляції:

- › [Foreldrehverdag.no](http://foreldrehverdag.no)
- › [Utveier.no](http://utveier.no)
- › [Radikalisering.no](http://radikalisering.no)

**«МІЖКУЛЬТУРНІ ДІТИ
ТА МОЛОДЬ МАЮТЬ УСІ
ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ,
АЛЕ НІХТО НЕ СТАВИТЬ
ПРАВИЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ.»**

Девід С. Поллок

ДОРΟΣЛІ – ДІТЯМ

Lille Grensen 5 › 0159 Oslo › Телефон: 488 96 215 › vfb@vfb.no › vfb.no